

Edukacja dzieci ze specjalnymi potrzebami

Dr hab. Grzegorz Szumski, prof. uczelni
Uniwersytet Warszawski

Plan wystąpienia

- Motywy upowszechniania edukacji włączającej
- Pojęcie edukacji włączającej i strategii jej efektywnego wdrażania
- Efektywność edukacji włączającej

Motywy upowszechniania edukacji włączającej

- Chęć rodziców, aby wychowywać dzieci z niepełnosprawnością w domu – Dania 1969
- Zapobieganie dyskryminacji osób z niepełnosprawnością – USA 1975
- Przeciwdziałanie problemom strukturalno-systemowym szkolnictwa – Włochy 1977

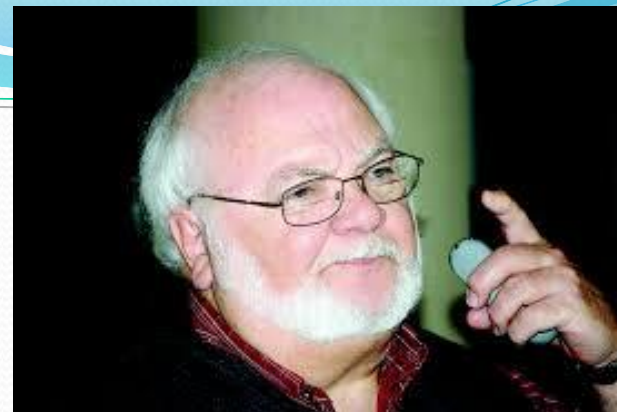
Rozwój edukacji włączającej

(Opertti, Walker i Zhang, 2014)

- Perspektywa praw człowieka 1946 –
- Odniesienie do uczniów z SEN 1990 –
- Odniesienie do grup marginalizowanych 2000 –
- Transformacja systemu edukacyjnego 2005 –

Cechy edukacji włączającej

- Miejscem kształcenia wszystkich uczniów jest szkoła rejonowa
- Kształcenie wszystkich uczniów odbywa się w tej samej klasie szkolnej
- Wszyscy uczniowie mają dostęp do ogólnego programu kształcenia
- Elastyczna pomoc specjalna dla uczniów i nauczycieli, adekwatna do potrzeb

Poprawa efektywności pracy szkoły

- **Włączająca kultura** (traktowanie włączania jako integralnego elementu szkoły, wysokie oczekiwania względem wszystkich uczniów, doskonalenie metod nauczania, wspólny czas na planowanie pracy wbudowany w harmonogram; dzielenie się wiedzą)
- **Wewnętrzny rozwój szkoły**
- **Silne przywództwo dyrektora**
- **Wspólne podejmowanie decyzji**
- **Elastyczne wykorzystywanie zasobów**
- **Wdrażanie nowych rozwiązań metodycznych o potwierdzonej skuteczności** (programy rozwijania kompetencji i relacji społecznych, uniwersale projektowanie zajęć, nauczanie grupowe i tutoring uczniowski, ocenianie kształtujące, rozwijanie metapoznania itp.)
- **Rozwój zawodowy nauczycieli** (skupienie się na potrzebach nauczycieli i szkoły, ograniczenie szkoleń zewnętrznych skoncentrowanych na ekspertach)

Osiągnięcia uczniów bez niepełnosprawności

– metaanaliza Szumski, Smogorzewska, Karwowski 2017

- 47 badań, 143 efekty z Austrii, Holandii, Kanady, Niemiec, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii, USA
- wyniki:
  - $d = 0.12$, $SE = 0.053$, 95% CI: 0.02, 0.23, $p = .02$
  - efektywność jest wyższa w krajach intensywniej wdrażających edukację włączającą oraz w badaniach wdrożeniowych

Osiągnięcia szkolne uczniów z niepełnosprawnością – metaanaliza Oh-Young & Filler, 2015

- 24 badania amerykańskie z lat 1980-2013 (91 efektów)
- wyniki:

Cohen $d = 0.31$; Hedges $g = 0.31$

(62% uczniów z form bardziej segregacyjnych ma wyniki gorsze niż średni wynik uczniów z form bardziej włączających)

Poprawa klimatu klas szkolnych

- Kłótnie i konflikty w klasie
- Wiktyimizacja
- Zachowania agresywne

- Zachowania pomocowe

(Klicpera, Gasteiger-Klicpera, 2003)

Konkluzje

- Edukacja włączająca zapobiega problemom nowoczesnych systemów szkolnych
- Edukacja włączająca przynosi (niewielkie) korzyści uczniom z i bez niepełnosprawności w zakresie rozwoju poznawczego
- Korzyści te znacznie rosną wtedy, gdy włączanie jest wprowadzone intencjonalnie, za pomocą metod o ustalonej skuteczności (tzw. metod opartych na dowodach), przy współpracy badaczy, administracji szkolnej (dyrektorów szkół i lokalnych polityków)

Dziękuję za uwagę

g.szumski2@uw.edu.pl